

Jaka jest Julia? Kobieta w tragedii Szekspira *Romeo i Julia* i w wybranych wierszach współczesnych poetek

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 34–35.
- Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 76–60.
- Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 142–144.
- Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 140.
- Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 57–60.
- Źródło: John E. Hankins, *Postowie*, [w:] William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 183.

Jaka jest Julia? Kobieta w tragedii Szekspira *Romeo i Julia* i w wybranych wierszach współczesnych poetek

Werona – balkon Julii
Źródło: domena publiczna.

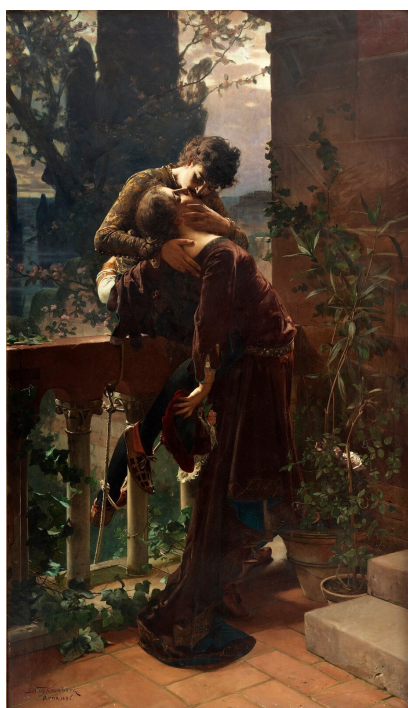
Julia ma zaledwie czternaście lat, kiedy spotykają ją trudne życiowe doświadczenia, którym sama musi stawić czoła. Do czasu, gdy poznaje Romea, opiekują się nią rodzice i niania. Gdyby nie uczucie, które spada na nią gwałtownie i którego sama nie rozumie, pozostałaby ułożoną dziewczyną i posłuszną córką. Może pozwoliłaby innym nadal kierować własnym losem. Najpierw rodzice, a potem Parys, wybrany przez jej ojca mąż, stanowiliby o tym, kim ma być ta młoda kobieta. Tak się jednak nie dzieje, ponieważ miłość okazuje się siłą, która prowadzi do buntu i niezależności. Nawet jeśli przyjdzie za to zapłacić najwyższą cenę – własne życie.

Twoje cele

- Poznasz wiersze współczesnych poetek, które podejmują tematy poruszane w dramacie.
- Scharakteryzujesz Julię i jej relację z otoczeniem na podstawie fragmentów dramatu Szekspira.
- Przeanalizujesz sytuację społeczną i kulturową kobiet żyjących współcześnie i we wcześniejszych wiekach.

Przeczytaj

Julię, tytułową bohaterkę **tragedii** Williama Szekspira *Romeo i Julia*, poznajemy, gdy dziewczyna dorosła do wieku, kiedy rodzice wybierają dla niej męża i szykują do samodzielnego życia. Matka Julii sama bardzo wcześnie wzięła ślub i została podporządkowana woli męża. To właśnie ojciec dziewczyny nakazuje, aby ta zainteresowała się Parysem. Julia nie ma prawa wybrać sobie życiowego partnera, gdyż związek małżeński jest transakcją finansową i układem społecznym. W tym wypadku chodzi o pomnożenie dobytku i przysporzenie splendoru obu rodom poprzez świetny **mariaż** dorastających dzieci. Wszyscy, nawet Julia, wydają się pogodzeni z tą sytuacją.

Julius Kronberg, *Romeo i Julia na balkonie*, 1886

Źródło: domena publiczna.

William Shakespeare

Romeo i Julia

Akt I, scena 3

PANI CAPULETTI

O, właśnie: o tym chciałam z wami mówić. Powiedz mi, córko: chciałabyś wyjść za mąż?

JULIA

Nawet nie marzę o takim zaszczycie.

MARTA

„Zaszczycie”, mówisz? Nie, takiej mądrości
Nie mogłaś wyssać z moim mlekiem, dziecko.

PANI CAPULETTI

Więc zacznij o tym myśleć. Tu, w Weronie,
Młodsze od ciebie damy z dobrych domów
Są już matkami. Jeśli się nie mylę,
Ja sama stałam ci się matką w wieku,
W którym wciąż jesteś panną.
Powiem krótko: Parys ubiega się o twoją rękę.

MARTA

To ci kawaler! Nie znajdziesz lepszego
Nigdzie – przystojny jak ta lalka z wosku!

PANI CAPULETTI

Rozkwitły bukiet, jakim jest Werona,
Nie zna drugiego podobnego kwiatu.

MARTA

Co to, to prawda; kwiat jak malowany!

PANI CAPULETTI

I co ty na to? Czujesz coś do niego?
Dziś wieczór ujrzysz go na naszym balu.
Wczytaj się w księgę jego twarzy młodej,
W którą wpisana jest piórem urody
Zapowiedź szczęścia; dostrzeż w każdym rysie
Harmonię, której zaznasz przy Parysie;
Zrozum, co mówi ci ten tekst proroczy,
A zwłaszcza fragment najważniejszy: oczy.
Ten chłopiec jest jak tom nie oprawiony,

Któremu trzeba obwoluty: żony.
Jak obłok niebem, młodzieniec ma prawo
Podkreślić walor swój cenną oprawą;
Mężczyzna jest to księga, której treści
Pięknieją, kiedy je uścisk niewieści
Obejmie niczym dwie złote okładki.
Kiedy w małżonku posiądziesz skarb rzadki,
Własny twój wymiar wzrośnie w krótkim czasie.

Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 34–35.

Julia niespodziewanie, nawet dla siebie samej, zakochuje się na balu w nieznanym młodzieńcu o imieniu Romeo. I choć dowiaduje się o jego pochodzeniu (z wrogiego rodu), jest już za późno – miłość od pierwszego wejrzenia jest tak silna, że dziewczyna ulega uczuciu. Rozmowa w ogrodzie między dwojgiem kochanków, określana jako „scena balkonowa”, uchodzi za jedną z najpiękniejszych scen miłosnych w literaturze. Jest szczera, naturalna i spontaniczna jak dwoje młodych ludzi nieskażonych jeszcze kłamstwem i obłudą.

((William Shakespeare

Romeo i Julia

Akt II, scena 2

JULIA

Tylko nazwisko twoje jest mi wrogiem.
Ty jesteś sobą – nie żadnym Montecchim.
Cóż jest Montecchi? To nie dłoń, nie stopa,
Nie twarz, nie ramię – nie człowiecze ciało.
O, zmień nazwisko, nazwij się inaczej!
Cóż znaczy nazwa? To, co zwiemy różą,
Pod inną nazwą nie mniej by pachniało.
Tak i Romeo, gdyby się nazywał
Inaczej, byłby wciąż tym samym cudem.
Romeo, odrzuć nazwisko, a za ten
Dźwięk, który nie jest nawet częścią ciebie,
Weźmiesz mnie całą.

[...]

To szczęście, że na twarzy

Mam maskę mroku: bo widziałbyś na niej
Rumieniec wstydu za to, co słyszałeś
Z moich ust. Rada bym wszystko odwołać,
Przestrzegać form - lecz po co nam konwenans?
Czy ty mnie kochasz? Wiem, że powiesz „tak”,
A ja uwierzę; a jednak przysięgi
Czasem się łamie. Przysłowie powiada,
Że wiarołomstwo kochanków rozśmiesza
Jowisza w niebie. Romeo, najmiłszy,
Jeśli mnie kochasz, powiedz mi to szczerze.
Jeżeli masz mnie za zbyt łatwy podbój,
Zrobię wyniosłą minę i na złość
Będę cię zmuszać do dalszych zalotów;
Ale naprawdę nie mam na to chęci.
Tak, jestem może dla ciebie zbyt czuła,
Możesz pomyśleć, że się mało cenię;
Lecz wierz mi - będę na pewno wierniejsza
Od tych, co sprytniej umieją się droczyć.
Powinnam była trzymać cię na dystans,
Przyznaję - ale i tak podsłuchałeś,
Co sama sobie szeptałam o mojej
Wielkiej miłości. Więc nie wiń mnie za to,
Nie bierz za płachość tego, coś usłyszał
Tylko dlatego, żeś podkradł się w mroku.

Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 76–60.

Julia jest o krok od wypicia mikstury, która ma sprawić, że uśnie na czterdzieści dwie godziny, wyglądając jakby nie żyła. Jest targana sprzecznymi myślami: boi się popełnić ten czyn, ale równocześnie zdaje sobie sprawę, że nie ma innego wyjścia. Według woli rodziców powinna w czwartek poślubić Parysa, a to niemożliwe, bo kocha Romea i jest już jego żoną. Wzięła z nim potajemnie ślub w celi ojca Laurentego, który [notabene](#) był [inicjatorem mistyfikacji](#) związanej ze [sfingowaniem](#) śmierci.

William Shakespeare

Romeo i Julia

Akt IV, scena 3

JULIA

Żegnajcie! Bóg wie, kiedy was zobaczę.
Zimny dreszcz trwogi przebiega przez żyły
I mrozi we mnie całe ciepło życia.
Przywołam je z powrotem, będzie różniej:
Marto! – Nie, co ja robię? To bez sensu.
W tej strasznej scenie jest rola dla jednej
Tylko aktorki. Gdzież ta fiolka? Jest.
Dobrze, a jeśli wywar nie podziała?
Czy w takim razie jutro biorę ślub?
Nie, nie. Ten płyn mnie zbawi. To – niech czeka.
Odkłada sztylet.
A jeśli to trucizna, którą mnich
Podsunał mi podstępnie? Gdybym zmarła,
Mógłby uniknąć odpowiedzialności
Za to, że wcześniej dał mi ślub z Romeem.
To też możliwe; ale chyba jednak
Nie: dał mi tyle dowodów dobroci!
Zaraz... a jeśli ocknę się w grobowcu,
Zanim Romeo przyjdzie na ratunek?
Co wtedy? Boże, to byłoby straszne!
Przecież w tej krypcie mogę się udusić:
Zgniłym powietrzem zionącym z jej ust
Nie da się pewnie oddychać – Romeo
Znajdzie mnie martwą. A choćbym i żyła,
Czyż sama wizja śmierci, noc i groza
Grobowca, tego pradawnego lochu,
Gdzie gromadziły się przez setki lat
Kości pradziadów – gdzie skrwawiony Tybalt
Legł tak niedawno, a już pod całunem
Gnić począł – gdzie się w pewnych porach nocy
Schodzą podobno duchy – czy to wszystko
Nie spowoduje, że kiedy się zbudzę

W smrodzie rozkładu, w krzykach przeraźliwych,
Przyprawiających o utratę zmysłów
Jak krzyk wyrwanej z ziemi mandragory -
Czy wtedy, w całej tej ohydnej zgrozie,
Nie oszaleję? Tak, może w obłędzie
Będę się bawić szkieletami przodków,
Z nieszczęsnych zwłok Tybalta ściagnę całun
Albo w napadzie szału chwycę pieszczel
Któregoś z moich wielkich **antenatów**
I, jak maczugą, strzaskam własną czaszkę?
O Boże, widzę już, jak duch Tybalta
Ściga Romea za to, że mu ciało
Przebił rapierem. Wstrzymaj się, Tybalcie!
Romeo, spełniam ten toast dla ciebie!
Pada na ukryte za zasłonami łóżko.

Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 142–144.

Słownik

tragedia

(gr. *trágos* – kozioł, *ōdē* – pieśń) – gatunek dramatu (obok komedii i dramatu właściwego), którego główną tematyką jest sytuacja nieprzezwyciężona, wybór, który prowadzi do klęski

tragizm

(gr. *tragikós* – wzniosły, wspaniały) – cecha takiej sytuacji, która nieuchronnie prowadzi do nieszczęśliwego końca, a powstałej na skutek konfliktu moralnego. Może to być np. dylemat posłuszeństwa wobec równoważnych, choć często rozbieżnych norm moralnych bądź ścieranie się woli ludzkiej z siłami zewnętrznymi, z którymi walka, choć beznadziejna, jest obowiązkiem moralnym.

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Określ podobieństwa i różnice w ukazaniu kobiety, które zachodzą pomiędzy wierszem Haliny Poświatowskiej, *[mój cień jest kobietą]* i dramatem Szekspira, *Romeo i Julia*.

Polecenie 2

Na podstawie przytoczonej wypowiedzi Romea i innych postaci w tragedii oraz wiersza Wisławy Szymborskiej, *Miłość od pierwszego wejrzenia* odpowiedz na pytania:

- a. Jak w obu utworach została ukazana kobieta?
- b. Czy kobieta ma wpływ na swój los?
- c. Czy w wierszu i tragedii dostrzegasz podobieństwo, czy różnicę w postrzeganiu losu i przypadku?
- d. Czy miłość jest kwestią przypadku?

Swoje odpowiedzi poprzyj odpowiednimi fragmentami z wiersza i z dramatu Szekspira.

Halina Poświatowska, domena publiczna

Poezja Haliny Poświatowskiej to studium kobiecości, czekającej na miłość i świadomej śmiertelności.

Poświatowska, która z powodu nieuleczalnej wady serca spędziła lata w szpitalach i sanatoriach, która związała się z mężczyzną chorym na serce i w wieku 21 lat została wdową, wie, że miłość, czas, śmierć są połączone.

Dlatego piękna liryka miłosna Poświatowskiej ma wymiar tragiczny. Niesie ze sobą refleksję egzystencjalną – warto zaznaczyć, że poetka studiowała filozofię. Jej wiersze zawierają analizę kobiecości - kobieta jest tu metaforą natury:

mój cień jest kobietą

odkryłam to na ścianie

on się uśmiechał falistością linii

i ptak bioder o zwiniętych skrzydłach

na gałęzi uśmiechu śpiewał

domena publiczna

Zachwył wobec cielesności, która wywołuje
namiętność, przyglądanie się własnemu ciału,
jego odbiciom, to wszystko składa się na
kontemplację natury i próbę zatrzymania
piękna, które zaraz zniknie.

drzewo kwitnące

obwieszone zielonymi papugami

poprzez skrzydła

pomarańcza złota dojrzałość

słońce na kroplach potyska

w deszczu

proste i nagie drzewo

moje usta uchylone piersi

wschodzący księżyc rzęs zamigotał

i zgaśł

*gdy zdmuchnąłeś zapałki płomień
i oparłeś na ramionach moich dłonie
mój cień był kobietą
nim zniknął*

H. Poświatowska, *[mój cień jest kobietą]*

Romeo i Julia na obrazie Frederica Leightona *Pojednanie Montagues i Capuletów nad martwymi ciałami Romea i Julii* z 1855 roku, domena publiczna

Miłość nie może pokonać śmierci, ale podobnie jak śmierć stanowi integralny element kondycji ludzkiej. Wisława Szymborska pisze o miłości, która, mimo że o tym nie wiemy, pojawia się w wyniku przeznaczenia. To wyraz wiary w sens losu.

balkon w Weronie, domena publiczna

Kochankowie nie znają swego przeznaczenia.
Miłość pojawia się w wyniku przypadkowego
spotkania – czy jednak nasz los nie wypełnia się
poprzez zdarzenia pozornie przypadkowe?

*Oboje są przekonani,
że połączyło ich uczucie nagłe.*

*Piękna jest taka pewność,
ale niepewność piękniejsza.*

Wisława Szymborska, *Miłość od pierwszego
wejrzenia*

James Northcote, *Romeo i Julia* 1789, domena publiczna

Czy ludzkie życie i ludzka miłość układają się według scenariusza? Czy nasz los jest zdeterminowany? Szymborska, tak jak i Poświatowska, pisząc o miłości zarysowuje problem filozoficzny.

Sądzą, że skoro nie znali się wcześniej,

nic między nimi nigdy się nie działo.

A co na to ulice, schody, korytarze,

na których mogli się od dawna mijać?

Chciałabym ich zapytać,

czy nie pamiętają –

może w drzwiach obrotowych

kiedyś twarzą w twarz?

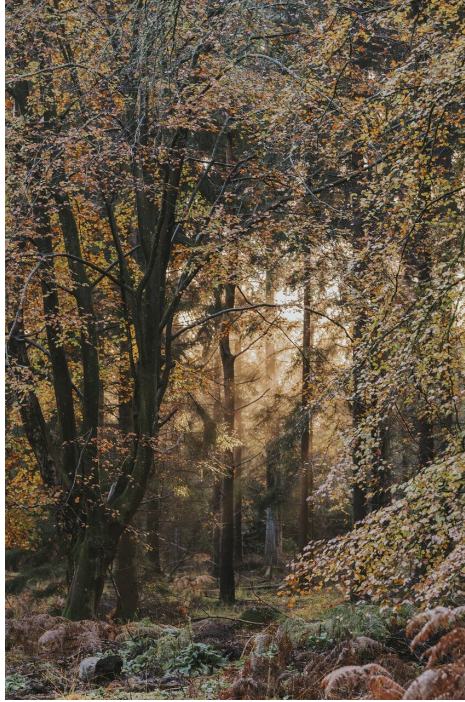
jakieś „przepraszam” w ścisku?

głos „pomyłka” w słuchawce?

– ale znam ich odpowiedź.

Nie, nie pamiętają.

Wisława Szymborska, *Miłość od pierwszego wejrzenia*

domena publiczna

Nie potrafimy przewidzieć wszystkiego, co nas spotyka. Dopiero z upływem czasu drobne rzeczy, zwyczajne sytuacje nabierają znaczenia.

*Bardzo by ich zdziwiło,
że od dłuższego czasu
bawił się nimi przypadek.
Jeszcze nie całkiem gotów
zamienić się dla nich w los,
zbliżał ich i oddalał,
zabiegał im drogę
i tłumiąc chichot
odskakiwał w bok.*

Wisława Szymborska, *Miłość od pierwszego wejrzenia*

domena publiczna

*Były znaki, sygnały,
cóż z tego, że nieczytelne.
Może trzy lata temu
albo w zeszły wtorek
pewien listek przefrunął
z ramienia na ramię?
Było coś zgubionego i podniesionego.
Kto wie, czy już nie piłka
w zaroślach dzieciństwa?
Były klamki i dzwonki,
na których zawczasu
dotyk kładł się na dotyk.
Walizki obok siebie w przechowalni.
Był może nawet pewnej nocy jednakowy sen,
natychmiast po zbudzeniu zamazany.
Wisława Szymborska, Miłość od pierwszego
wejrzenia*

Sir Frank Dicksee, *Romeo i Julia*, 1884 domena publiczna

Może ta niepewność własnego losu – o której Szymborska pisze, że jest piękniejsza od pewności – nadaje miłości prawdziwe znaczenie i moc. Miłość bywa tym, co odkrywamy, szukając sensu egzystencji. Legendarna miłość Romea i Julii, dla której warto umrzeć, jest tą, dla której warto żyć.

Każdy przecież początek

to tylko ciąg dalszy,

a księga zdarzeń

zawsze otwarta w połowie.

Wisława Szymborska, *Miłość od pierwszego wejrzenia*

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z przedstawioną w tabeli zasadą ortograficzną, a następnie uzupełnij odmianę imienia „Julia”.

Rodzaj żeński

Przypadek	Pytanie	
Mianownik	kto? co?	Julia
Dopełniacz	kogo? czego?	
Celownik	komu? czemu?	
Biernik	kogo? co?	Julię
Narzędnik	z kim? z czym?	Julią
Miejscownik	o kim? o czym?	
Wołacz	–	Julio!

((Zasada:

W dopełniaczu, celowniku, miejscowniku liczby pojedynczej oraz dopełniaczu liczby mnogiej rzeczowników rodzaju żeńskiego zakończonych w mianowniku liczby pojedynczej na **-ia** piszemy na ogół **-ii**, jeśli wymawiamy **-ji** (są to wyrazy obcego pochodzenia), np. *awaria* – *awarii*; *biologia* – *biologii*;

Ćwiczenie 2

Teraz sprawdź, czy udało ci się zapamiętać zasadę. Dopisz do poszczególnych wyrazów odpowiednią formę:

Wyraz	D. C. Msc. I. poj.
Ofelia	
głębia	
filozofia	
ziemia	
skrobia	
czytelnia	
tragedia	
cukiernia	
nekropolia	
niania	
historia	
Daria	
skrobia	
kopalnia	
szałwia	
pochodnia	
kwestia	
kolonia	
sympatia	
wartownia	

Ćwiczenie 3

Wypełnij kwestionariusz osobowy w imieniu głównej bohaterki tragedii Szekspira *Romeo i Julia*. Co możesz powiedzieć o sytuacji społecznej kobiety w okresie renesansu?

Kwestionariusz osobowy

Imię i nazwisko:	
Wiek:	
Data urodzenia (opisowo – fragment z tekstu):	
Dane rodziców:	
Miejsce zamieszkania:	
Wykształcenie (opisowo – fragment z tekstu):	
Stan społeczny (opisowo – fragment z tekstu):	
Dodatkowe umiejętności i zainteresowania:	
Komentarz nt. sytuacji społecznej i kulturowej kobiety w okresie renesansu:	

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z trzema fragmentami tragedii zamieszczonymi w sekcji „Przeczytaj”. Uzupełnij tabelę zgodnie z poleceniami w niej zawartymi według wzoru.

Polecenie	I fragment	II fragment	III fragment
Opis sytuacji w jakiej znajduje się Julia.	Julia jeszcze nie zna Romea i jest jej obojętne, z kim matka chce ją wyswatać.	Scena balkonowa, kiedy Romeo zakrada się do ogrodu i początkowo podsłuchuje wynurzenia dziewczyny, a następnie ją adoruje.	Scena tuż przed zażyciem usypiającej mikstury. Julia odprawiła nianię i matkę, które przygotowują ucztę weselną dziewczyny z Parysem.
Jak się zachowuje?	(1) 	(2) 	Jest skołataną i zagubioną. Pragnie uchronić się przed niechcianym ślubem z Parysem, ale równocześnie ma wiele wątpliwości. Oszukała swoich najbliższych, nawet nianię, która była do tej pory jej powierniczką.

Jakie cechy jej
charakteru się
ujawniają?

(3)

Julia jest szczerą,
otwartą, naiwną,
pełną emocji
i sprzecznych myśli.

(4)

Jakimi określeniami
można nazwać
sytuację życiową Julii
w tym momencie?

Bezpieczeństwo,
niedojrzałość, oparcie
w rodzicach.

(5)

(6)

Zinterpretuj poniższe wypowiedzi i nazwij ukryte w nich intencje.

((William Shakespeare

Romeo i Julia

Akt II, scena 2

JULIA

[frag. 1.]

Tylko nazwisko twoje jest mi wrogiem.
Ty jesteś sobą - nie żadnym Montecchim.
Cóż jest Montecchi? To nie dłoń, nie stopa,
Nie twarz, nie ramię - nie człowiecze ciało.
O, zmień nazwisko, nazwij się inaczej!
Cóż znaczy nazwa? To, co zwiemy różą,
Pod inną nazwą nie mniej by pachniało.
Tak i Romeo, gdyby się nazywał
Inaczej, byłby wciąż tym samym cudem.
Romeo, odrzuć nazwisko, a za ten
Dźwięk, który nie jest nawet częścią ciebie,
Weźmiesz mnie całą.

(...)

[frag. 2.]

To szczęście, że na twarzy
Mam maskę mroku: bo widziałbyś na niej
Rumieniec wstydu za to, co słyszałeś

Z moich ust. Rada bym wszystko odwołać,
Przestrzegać form - lecz po co nam konwenans?
Czy ty mnie kochasz? Wiem, że powiesz „tak”,
A ja uwierzę; a jednak przysięgi
Czasem się łamie. Przysłowie powiada,
Że wiarołomstwo kochanków rozśmiesza
Jowisza w niebie. Romeo, najmiłszy,
Jeśli mnie kochasz, powiedz mi to szczerze.
Jeżeli masz mnie za zbyt łatwy podbój,
Zrobię wyniosłą minę i na złość
Będę cię zmuszać do dalszych zalotów;
Ale naprawdę nie mam na to chęci.

[frag. 3.]

Tak, jestem może dla ciebie zbyt czuła,
Możesz pomyśleć, że się mało cenię;
Lecz wierz mi - będę na pewno wierniejsza
Od tych, co sprytniej umieją się droczyć.
Powinnam była trzymać cię na dystans,
Przyznaję - ale i tak podstuchateś,
Co sama sobie szeptałam o mojej
Wielkiej miłości. Więc nie wiń mnie za to,
Nie bierz za płochość tego, coś usłyszał
Tylko dlatego, żeś podkradł się w mroku.

Intencje Julii

fragm. 1.

fragm. 2.

fragm. 3.

Ćwiczenie 6

W imieniu Julii napisz list do Romea i przedstaw mu swoje dylematy związane z planem ojca Laurentego oraz opisz uczucie, jakim darzysz wybranka.

Zapoznaj się z fragmentem *Posłowie* do tragedii. Wyjaśnij, co się zmienia w Julii pod wpływem pierwszej miłości? Formułując odpowiedź, odwołaj się do tekstu dramatu oraz fragmentu tekstu Johna E. Hankinsa.

((John E. Hankins

Posłowie

[Julia] w sztuce Shakespeare'a ma wkrótce obchodzić czternaste urodziny. Ponieważ fizjologia okresu Renesansu uważała na ogół, że od ukończenia czternastego roku życia zaczyna się wiek dojrzewania [...], intencją Shakespeare'a było tu najwyraźniej odmalowanie miłości Julii do Romea jako pierwszej miłości, co wzmocnione jest dodatkowo faktem, że Julia zaczyna dopiero uzyskiwać emocjonalne wtajemniczenie w sam sens pojęcia miłości jako takiej. [...]. **W sferze emocji Julia stała się nagle kobietą, podczas gdy pod innymi względami wciąż jeszcze pozostaje dzieckiem.** Przemiany tej nie potrafi pojąć w pełni ani ona sama, ani jej rodzice; traktują oni jej odmowę wyjścia za Parysa jako dziecinne fanaberie, Julia zaś jest nazbyt pełna trwożnego respektu, aby zdobyć się na ujawnienie prawdy.

Źródło: John E. Hankins, *Posłowie*, [w:] William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 183.

Na podstawie podanego cytatu i całej lektury odpowiedz na pytania dotyczące wychowania i relacji między rodzicami a dziećmi.

((William Shakespeare

Romeo i Julia

JULIA

Byłam tam, ojcze, gdzie mnie nauczono
Skruchy za upór i nieposłuszeństwo
Wobec twojej woli. Świątobliwy
Ojciec Laurenty kazał mi paść na kolana,
Prosić o przebaczenie. Wybacz, błagam!
Już nigdy, nigdy ci się nie sprzeciwię.

Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Kraków 2001, s. 140.

1. Czy wymuszanie przez rodziców posłuszeństwa na dzieciach jest niezbędnym warunkiem wychowania?

2. Czy młody człowiek ma prawo do samostanowienia o sobie, pomimo że nie ma życiowego doświadczenia?

3. Czy podejmowanie decyzji, pomimo wynikających z niej konsekwencji, należy zostawić niepełnoletniej osobie?

Ćwiczenie 9

Wyobraź sobie, że nie doszło do tragedii i kochankowie zostali uratowani. Jaki przebieg wydarzeń można by dopisać: smutny czy romantyczny (a może prozaiczny)? Napisz w formie planu dalszy ciąg historii. Zostaw otwarte zakończenie.

Praca domowa

W grupach dokończcie rozpoczętą opowieść alternatywną o losach Romea i Julii. Następnie po zatwierdzeniu jednego scenariusza (wspólnie wybierzcie najciekawszą wersję) nagrajcie w zespole swoją historię w formie książki mówionej lub słuchowiska.

Dla nauczyciela

Autor: Maria Gniłka-Somerlik

Przedmiot: Język polski

Temat: Jaka jest Julia? Kobieta w tragedii Szekspira *Romeo i Julia* i w wybranych wierszach współczesnych poetek

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;
- 2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);
- 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

5) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły *nie* oraz partykuły *-bym*, *-byś*, *-by* z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń *-ji*, *-ii*, *-i*; zapisu przedrostków *roz-*, *bez-*, *wes-*, *wz-*, *ws-*; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (*a*, *ę*) oraz połączeń *om*, *on*, *em*, *en*; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

1) rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

Lektura obowiązkowa

15) William Szekspir, *Makbet*, *Romeo i Julia*;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- zestawia wiersze Wisławy Szymborskiej i Haliny Poświatowskiej z fragmentami dramatu Szekspira;
- charakteryzuje Julię jako kobietę swoich czasów;
- wyjaśnia zależności między zachowaniem i wyborami Julii a epoką, w której żyła;
- interpretuje fragmenty dramatu Szekspira.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- podająca.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją

Konieczne jest, by uczniowie przed lekcją znali treść dramatu *Romeo i Julia*.

Faza wprowadzająca

Na początku lekcji nauczyciel prosi uczniów, by zastanowili się, nad zmianami obyczajowymi związanymi z miłością, zakochiwaniem się, partnerstwem. Uczniowie rozmawiają o wpływie zmian społecznych na te kwestie. Nauczyciel informuje, że na lekcji będzie omawiana ta kwestia na przykładzie jednego z najbardziej znanych dramatów dotyczących miłości i relacji kochanków, czyli *Romeo i Julia*.

Uczniowie zapoznają się z „Wprowadzeniem” do materiału. Nauczyciel zapisuje temat na tablicy.

Faza realizacyjna

Uczniowie zapoznają się z sekcją „Przeczytaj”, zwłaszcza z fragmentami dramatu. Następnie cały zespół klasowy wykonuje dwa pierwsze ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”. W kolejnym kroku, nauczyciel dzieli uczniów na grupy lub pary i przydziela ćwiczenia interpretacyjne z tej sekcji – poza ćwiczeniem 5. i 8., które uczniowie wykonają w dwóch grupach.

Po wykonaniu ćwiczeń związanych z dramatem Szekspira, uczniowie zapoznają się z treścią multimedium. Tutaj dokonują porównania obrazu kobiety w dramacie Szekspira i wierszach W. Szymborskiej i H. Poświatowskiej.

Faza podsumowująca

Nauczyciel może w podsumowaniu lekcji zaprezentować uczniom fragmenty ekranizację dramatu Szekspira w reżyserii B. Lauhrmanna z 1996 roku. Rozmowa na temat odbioru tego filmu powinna być kierowana na zestawienie sytuacji kobiet w okresie renesansu ze współczesnością (tu powinno się zwrócić uwagę przede wszystkim na nowoczesne rekwizyty i scenografię).

Praca domowa:

W grupach dokończcie rozpoczętą opowieść alternatywną o losach Romea i Julii. Następnie po zatwierdzeniu jednego scenariusza (wspólnie wybierzcie najciekawszą wersję) nagrajcie w zespole swoją historię w formie książki mówionej lub słuchowiska.

Materiały dodatkowe:

- *Współczesny i dawny obraz kobiety w literaturze i kulturze*, pod redakcją Leonardy Mariak i Joanny Rychter, Szczecin 2015.
- Andrzej Żurowski, *Czytając Szekspira*, Warszawa 1996.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Prezentacja multimedialna” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.